

Bir nokta kalıyor..

Hususî müesseselerde çalışan işçilerin ekmek ihtiyacı..

Belediye bunlar için de bir tertip düşünebilirse mesele kalmaz..

A y başından itibaren ekmek meselesinin yeni bir şekil alacağı artık iyiden iyiye anlaşılıyor.

Hükümet müstahsilden % 25 ölçüsünde ekseriyetle kendi hakkını almış ve ekmeklik hububatın üst tarafını fiatlandırmamıştır. % 25 hükümet hissesi için tayin edilen fiyat bugdayda 20 kuruştan fazla değildir.

Herşeyin başında bu % 25 lerin mülhassası ile bize sulh nîmetini temin eden ve herhangi bir tecavüz karşısında vatan sınırlarını kahrmanca müdafaa edecek olan ordumuzu beslemeye mecburuz. Ordunun beslenmesinden sonra hükümet elinde kalabilecek % 25 bakiyesinin şehirleri besleyecek tutarda olması lazımdır ki bu meyanda İstanbul, Ankara, İzmir gibi şehirlere de hükümet bugünkü fiatla ekmeklik un verebilsin. Buna imkân yoktur. Buna imkân olmadığı gibi hükümetin köylü elinde serbest bıraktığı hububatı yeniden 20 kuruştan satın alıp şehirlerin ekmek ihtiyacını karşılamasına da imkân mevcut değildir ve adalet ölçülerinin dışındadır. Nihayet köylü hükümet hissesini ödedikten, yiyeceğini, tehümülünü ayırdıktan sonra geriye kalan kısmı dolgun fiatla satacak, onunla ihtiyacını temin edecektir. Bilhassa hayat pahalılığı köylünün de muhtaç olduğu maddeleri pahalılaştırmıştır.

Bu takdirde hükümetin yapacağı iş şuydu: Devletten geliri ve onunla geçinelerle tesbit edilen vasıflar: haiz bulunanlara devlet fiatı ile ekmek vermesi beşimsemek, bu ziymeyi hayatın zor ve tazyikinden mümkün mertebe korumak ve alışverişe alâkalı herkesi her şehirde olduğu gibi adaletin tam icabı ile serbest piyasaların fiatına terk etmek. Muhakkak ki, bugday ve arpa da günün içinde serbest piyasanın içinde en başlı rolü oynamaktadır. Alışverişe alâkalı her vatandaşın da fiat yükselme ve inmesinde aslâ zararı bahis mevzuu değildir. Ancak, hükümet haricîten ve Amerika'dan mebzul miktarda bugday getirtmeye muvaffak olabilirse bu bugdaylar piyasayı da düzene sokmak yolunda müessir olacaktır.

Bu vaziyete ve bu neticeye göre:

a — Köylünün içinde % 25 i ödedikten sonra hükümetin büyük müktehlîk şehirleri beslemek için köylünün elinden yine ucuz fiatla bugday satın alacağı üzüntüsü tamamille kalkmıştır. Şimdi köylü elindeki bugdayı günün fiatı ile satacak, İstanbul, Ankara, İzmirde serbestçe alışverişe girecektir.

b — Hükümetin haricîten temin edeceği bugday nâzım satışlar ve rekabet için müessir olacaktır.

c — Köylü % 25 ler dışında malının tamamını sahibi bulduğuna kanaat getirmiş olarak azami bugday, arpa istihsaline koyulacaktır.

d — Memur ve tasnif tablosundaki her türlü devletin gelirli vatandaş ucuz ekmek yiyecektir.

e — Çok kazanan vatandaş da kazananın bir kısmını yüksek fiatla ekmekçe ödeyecek ve hükümetin sırtına yük olmayacaktır.

Bu halde halle muhtaç bir nokta kalmıştır. O da; Hususî müesseselerde çalışan işçilerle, gerçekten fakirlihalde açık olan şehirli ve köylüler. Bilhazır bir kunduracı arölyesinde, bir terzi ya-

lında, bir diğci kabinesinde, bir avukat yanında, 20 - 30 işçili bir müessesede sabit ve mahdud gelirli çalışanlar 60 - 70 kuruşa ekmek satın alabilir halde bulunmayacaklardır. Belediye, bu gibiler için de bir tertip düşünebilirlerse mesele kalmaz. Bu tertip nasıl olabilir? Bizce, memurlara ve devletten gelirli bire hükümet fiatı ile ve fakat meselâ kırmızı karne ile, serbest halka belediye bugday veya onun maliyet fiatı ile ve meselâ mavi karne ile nasıl ekmek verilecekse bu tip vatandaşlar için de sıkı bir tahkik ve elemekten geçirdikten sonra bir başka tip ekmek ve bir başka tip karne tesbit etmek lazımdır. Adına «muhtaç aileler» veya «az gelirli» denebilecek ve hakikaten o sınıf içinde karne alacak kolanlara gıda kaymetini haiz ve fakat mahlû, doyurucu, ucuz ekmek vermek muhakkak ki İstanbulda tecrübe edilebilmektedir. Belki, belediyemiz:

— Bu kadar çeşit karne ve bu kadar çeşit ekmekle nasıl uğraşabiliriz?

Demekte haklıdır. Amma, bu zorluğu yenmek, başarıya sokmak da muhakkak ki sarfolarıca emeği karşılayacak kadar kıymetli olacaktır.

SÜKRÜ AHMET

CEPHELERDE GÜNÜN ÇERRESİ

Stalingrad'ın dayanmasının sırları

Şehrin birbirinden ayrı mahalleler halinde kuruluşu zabtını güçleştirmiştir

Almanlar, son tebliğlerine göre, Stalingrad'da bir amele mahallesine daha almışlardır. Okuyucularımız, hergünkü Alman tebliğinde bir yeni mahalle veya sokak alınmasına rağmen bu şehrin hâlâ nasıl olup da düşmediğine belki hayret etmekteyiz. Cephelemin durumunu inceleyen bu sütünümüzda, bugün, bu enteresan meseleyi inceleyeceğiz.

Stalingrad'da, doğrudan doğruya veya vasıtalı olarak harp endüstrisi ile alâkalı 74 fabrika

Milli Şefimiz İsmet İnönü evvelki gün Hava Kurumunun Etimes-uttaki meydanına giderek uçurları ve Ömer İnönü'nün akrobasi hareketlerini görmüşler ve Kurum'un tesislerini gezmişlerdir. Resimde Reisicumhurumuzu Türkkuşu fabrikasında görüyorsunuz.

SARF CEPHESİNDE

Stalingrad'daki bir Rus grubu yok edildi

«Kızıl Barikad», fabrikasının işgali üzerine ikinci bir Sovyet grubu da çevrildi ve ateş altına alındı

Berlin, 18 (A.A.) — Alman orduları baş kumandanlığının tebliği:

Novorossiysk - Tuapse kesiminde Alman ve müttefik kınallarının düşmanın derinliğine kademeli mevzilerine karşı yapmağa devam ettikleri taarruzlar yeniden toprak kazançları temin etmektedir.

Yalnız bir avcı tümeninin bu-

lunduğu kesimde dün 60 müstahkem mevzi ele geçirilmiştir.

Terek cennubunda karşılık taarruzlar yapan Alman kuvvetleri taarruza kalkın düşmanı ağır ve kanlı kayıplar verdirmek suretille ilk hareket mevzilerine kılgı geri almıştır.

Stalingrad'da hücum kıtaları düşmanın ısrarlı mukavemetini kırmağa, kızıl Barikat top fabrikasını tamamen hücumla almışlar ve düşmana kanlı kayıplar verdirmek yaptığı şiddetli karşılık taarruzları püskürttükten sonra fabrika civarındaki mahallelere kadar geri sürmüşlerdir. Önemli hava teşkikleri tarafından yapılan kuvvetli taarruzlar kara hareketlerini desteklemiş ve Volga doğu kıyısındaki toprakların büyük bir kısmını tahrip etmiştir.

Fabrikaların müdafası

Berlin, 18 (A.A.) — D N B a-jansı, dünkü harp eblğini tamamlamayı mahiyette olmak üzere askeri bir kınaktan aşağı-

(Devamı 3 üncü sahifede)

SÖZ İSTİYORUZ

İÇ VE DIŞ

İngilizlerin meşhur bir Gold-Fieyk sigacıkları vardır. Tütünü kadar emalâlı da güzeldir.

Londradan yeni gelen bir dost bu meşhur sigaranın içimi muhafaza etmekle beraber renkli ve yaldızla kabına değiştirdiğini ve kâğıt paketlenin içinde satıldığını anlatır.

«Zar ile mazruf mütenasip olmalıdır» Sözü de, şüphesiz ki ileri ve iyi bir görüştür. Fakat, bizim bilhassa lüks sayılan sigara paketleninde, fiyatın yüzde on ile on dokuzu arasında değişen bir kıymetin yaldızla mukavva paketlere, yani mazrufa verildiğini söyleyebiliriz, bu tenasibin normal zamanlara buralmasını daha muvafık bulmaz mıyız?

Dış kırık iç dönersek çok şeyler kazanacağız: Günde, yüz bin muvakkat sigara kutusundan tasarruf edersek, vassatı üç gramdan üç yüz kilo, ayda dokuz ton, senede yüz küsur ton mukavva, yani, yirmi vagondan fazla kâğıt elimizde kalır. Bu kadar kâğıt bir yılda bütün küllür neşriyatımızın ihtiyacı demektir.

Kâğıdın bir lüks madde olduğu şu günlerde işte size bir basit hesap ki, em, milli kültürün temel taşı olarak yine char-câlemler yapabilir.

Yeni çareler bularak değil, bizi, dış kırık iç çevirecek olan bir tedbirler serisi dahi bir çok dertlerimizi tasiye etmeye kâfi gelebilir.

TÜRK - İNGİLİZ

Tedafüi ittifak muahedesi bugün 4 ncü yılına giriyor

İngiltere ile aramızda akteül-miş olan dostluk ve ittifak muahedesi bugün dördüncü yaşına girmektedir.

939 Eylülünde, Avrupa harbinin çıkması sıralarında, İngiltere ve Fransa ile yapılan müzakereler memnuniyet verici bir şekilde neticelenmiş ve karşılıklı yardım ve tedafüi ittifak muahedesi, 19 Birincideğin 939 da Ankara'da imzalanmıştır.

Bu muahede, o zamanlar Türkiyeyi İngiltere ve Fransanın safında harbe sürükleyecek mahiyette faiz edilmiş, bu anlaşmanın Türkiye'nin emniyeti bakımından lüzumu ve tedafüi mahiyeti, metindeki sarahate rağmen, zamanla anlaşılmalıdır. O zaman-mandanberi harbin inkışafı ve cereyan eden hâdiseler bugün bu hakikati en şüphe götürmez surette bir kere daha gözönüne koymuş bulunuyor.

Tam bir karşılıklı anlayış zihniyeti içinde yapılmış olan bu muahede iki tarafın da taahhütlerine riayet hususunda gösterdiği hüsnüniyet, dürüstlük ve dostluk sayesinde bugün de iki millet arasında mevcudiyetini bütün tazeliğe muhafaza etmektedir.

Ekmek işi

Vali, Ankara'da temaslarda bulunuyor

Vali ve Belediye Reisi Lütfi Kırdar, İstanbul'da ekmek işleri etrafında bükümlette temaslarda bulunmak üzere, cumartesi günü akşamı trenle Ankara'ya gitmiştir.

Diğer taraftan İstanbul halkının ekmeklik hububat ihtiyacını temin için hazırlıklar yapılmaktadır. Ancak bugünkü şartlar altında, belediyenin tek başına ve hükümet yardımı olmaksızın bu işi başarması hemen hemen imkânsız gibi görülmektedir. İstihsal merkezlerinden bugday tedariği için henüz bir tegebbüse girişilmiş değildir. Memurlarla, emekli, dul, yetim ve hidematı vataniye tertibinden masaf alanlara dağıtılacak beyannameler bugün akşama doğru bitirilebilecektir.

Bu beyanname sahipleri ekmeklerini istedikleri firmalardan alabileceklerdir.

Ankara'daki toplantı İstanbul Valisi ile Ankara ve İzmir Valileri dün Ticaret Vekili Behçet Uz'un başkanlığında ekmek meselesi etrafında bir toplantı yapmışlardır.

Kalinin işçilere hitabetti

«Tutumumuz geçen yıldan daha müstait,,

Moşsova, 18 (A.A.) — Sovyet Cumhurvetleri Birliği Yüksek Şurası Başkanı Kalinin, Yaroslavl'da işçilerin yaptığı büyük bir mitingue bir nutuk söylemiş, Alman creuslarla bahalıyıcılara karşı teyakkuzu artırmamanın son derece âcıl bir ehemmiyeti olduğunu belir mis, şehirlere ve kasabalara gelen her yabancıya karşı milleti uyandırmaya davet etmiştir.

Kalinin, son 15 gün içinde geçen hâliseleri bahis mevzuu ederek gayet büyük toprak kayıplarının işçimen durumun geçen seneye nazaran şimdi daha müstait olduğunu söylemiş. Stalingrad ve Mozdok hâdiselerinin de gösterdiği gibi Rus ordusunun bu sene daha azimle ve daha tesirli surette dövüşüğünü ilâve etmiştir.

Göbelsin Mühim Bir nutku

Nazır ikinci cephe, hava akınları ve harp gayelerinden etrafıca bahsetti

Münih, 18 (A.A.) — Nazır Doktor Göbels, Münih'te Feleldherrnhalle'de yapılan muazzam bir gösteride bugünkü pazar günü Münih halkına hitaben «mucadele ruhu ve yurda sadakat» mevzuu etrafında yaptığı bir konuşmada ezimle şöyle demiştir:

Biz ölüm ve kalım için çarpışıyoruz. Bu harbi kaybetmekle, milli tahkimimize sahip olmak hakkını da kaybediyoruz. Düşmanlarımız bizi bekleyen âkabeti haber vermek için çok açık konuşuyorlar. Onlar, bize yükletilecek ikinci bir Versaydan, olağanüstü bir Versaydan bahsettiler.

Büyük devletlerle ve büyük dünya kıtalarıyla yapılan müca-

(Devamı 3 üncü sahifede)

Le Creusot şiddetli surette bombalandı

Bu Fransız fabrikası Almanlara çoktanberi silâh yapıyordu

Almanlar da Sunderland'ı bombaladı

Londra, 18 (A.A.) — Dün İngiliz bomba uçakları en büyük gündüz akınlarından birini yapmışlardır.

Lancaster tipinden dört motorlulu bomba uçakları avcı uçaklarının refakatinde bulunmaksızın, (Devamı 3 üncü sahifede)

Günün içinden..

Büyük kazançlardan millet pay almalıdır

Yazan: HAYRİ MUH'DDİN

Bir tüccarımızdan duyduk. Me-seleyi pek tahkik de edemedim. Öyle mi, değil mi, pek bilmiyorum. Fakat bu tacirimiz dedi ki:

— Bugün hiç vergi vermeyen tacirlerimiz müteahhitlerdir. Çünkü müteahhitler, her yaptıkları işte, kanunla, yüzde on vergi vermek zorundadırlar. Halbuki müteahhit daima verdiği mala bu yüzde onu da peşin olarak katar, sattığı malın fiatını öyle verir. Bu demektir ki, hakikatte, yüzde on vergiyi hükümetten peşin alır..

Eğer durum böyleyse gerçekten tuhaf değil mi? Fakat, bizim hatırlamak istediğimiz yalnız bu tuhafat değildir. Bugün hemen bütün malların, durduklaıyer-

Günün Tonkileri

Biraz daha nazik davranamaz mıyız?

Selâmi İzzet SEDES

Belediyemizin müfettişler kadrosu biraz genişleyip emniyet memurları arasından belediye zabıtası memurları ayırdıktan sonra sıkı teftişler, göze görünecek kadar, arttı.

Bu teftişlerin faydası yavaş yavaş belli olacaktır; ben kendi hesabıma bu sıkıyı görüp sevindim. İstanbul bir aralık o kadar başboş kalmış ki, belediye için ucunu bulamamcasına kaçırarak duygusu ve kaygusuna kapılmış.

Ancak bu teftişlerde bir nokta bizi biraz üzdü. Tesadüfen büyük bir müessesede bulunuyordum: Devlete senede en az elli, altmış bin lira vergi veren bir müessesede.

Teftiş hey'eti geldi. Genç müfettiş sert ve çok dik bir sesle sordu:

— Buranın sahibi kimdir?

Sanip:

— Benim! dedi.

Müfettiş aynı sertlikle mukabele etti:

— Eana depolarını gezdir bakayın!..

Dolaşma bitti. Müfettiş hep çatık, mahkûm bir sahtekârla konuşuyormuş kadar haşın:

— Hani teftiş defterin?

— Yazıhanede efendim.

— Git getir!

Deftere bir şeyler yazdı, imzaladı ve elini, daha doğrusu şahadet parmağının ucunu, selâm makamında, şapkasının kenarına değdirdi ve gitti.

Teftiş tevbihi, ihtar, bunların hepsi iyi, hepsi güzel, fakat bütün bunları yaparken biraz daha nazik davranamaz mıyız?

Müfettiş hattâ bir kusur bulduğu zaman bile, eğer suiniyet yoksa, o kusuru nezaketle tamamlamak gayesini gütmeli değil midir?

Nezakat çok kere cezadan, azardan fazla işe yarar.

SULTAN REŞAT VE İTTİHATÇILAR

Yazan: ZİYA ŞAKİR No 29

En adi misafirlerine bile büyük bir alaka gösteren Sultan Hamit, bayram tebrik merasiminde Regid Efendiye âdeta thairam ile karşılırdı. Uzun uzadı halinle, hatırlarını, yaşayış tarzından memnun olup olmadığını, bir şey arzusunda bulunup bulunmadığını sorardı.

Sultan Hamit, ramazanlarda, -ekseriya- ayın üçüncü akşamı Regad Efendiye iftara davet ederdi. Ve o akşam, biraderinin en çok sevdiği yemekleri seçer; sofranın da pek müphem olmasına itina gösterirdi.

Gerek bu iftar davetlerinde ve gerek bayram tebriklerinde biraderini taltif etmeyi de, Sultan Hamit âdet ediniyordu.

Hüfâsa, (1300) tarihine kadar, iki kardeş arasındaki münasebet böylece ve pek tabii bir vaziyette devam etmişti. Fakat o sene vuk ubulan mühim bir hadise, bu münasebeti halklar ettiği gibi, vefatı Regad Efendinin vaziyetini de bir denbire müskilleştirdi. Hususi ve umumî hayatı, ilk defa olarak ciddi bir tarassud çenberi içine girdi.

(Dağıstan alayı) esesi 1299 seesi sonslarına doğru İstanbulda bir tatsızlık hüküm sürüyordu ve kulaktan kulağa: — Yakında, bir ihtilâl çıkacakmış, —

Diye, bir sayfa doluyordu. Bazıları bu ihtilali Emeilneze atfediyorlardı.

Emeniler, (beylik) istiyorlarmış, padişah da istediklerini vermediği için, bir ihtilâl çıkarakalmış.

Diyorlardı. Bazıları ise;

— Hükümet vaziyeti iyi gitmiyor. Devlet dairelerinde, rüşvetsiz iş görülmüyor, vergiler, günden güne artıyor. Anadolu halkı, acından ölüyor. Padişah, işlere bakmıyor. Vükela-sını, vüzerasını çekip çevirmiyor. Bu gördüğümüz, galiba bir şeyler olacak.

Diye, hakikaten biraz daha yaklaşıyorlardı.

Şehide, günden güne dalga delgayapılan bu sayıalar, nihayet günün birinde sarayın duvarlarını da aştı. Ve Sultan Hamidin kulâna çarptı.

Sultan Hamit, fena halde telaş etti. Meselenin derhal tahkik edilecek icap eden tedbirlerin alınması için sadrazam Sait Paşaya kat'î mirlir verdi.

Aynı zamanda, Mahmut Nedim Paşayı da celbetti. Vilâyetlerin vaziyeti ile halkın ihtiyaçları hakkında da tedbikler yaparak sadrazam Sait Paşa ile müsterek bir rapor vermesini istedi.

Sultan Hamidin, Mahmut Nedim Paşaya tevdi ettiği bu vazife, Sait Paşanın fena halde gücüne gitti. Bunu, âdeta sadaret makamının hak vazifesine bir tecavüz telâkki etti.

Pekâlâ! Size düşünmek için yirmi dört saat mühlet veririm. İttihâta göre, bu akşam müstahabimden birisi dışarıya çıkacakmış, geziceksiniz, eğleneceksiniz. Ona da sözüm yok. Fakat yarın sabahın itibaren böyle serbest kalamazsınız.

Elen yavaş yavaş kapıya doğru yürüdü. Şöyle arkaya doğru bir baktı. Senbastiyen'in ellerinin bembeyaz kesilmiş olduğunu gördü. Anlaşılan Senbastiyen asablenmişti. Acele acele bir şeyler yazıyordu.

Elen çıktı. Bir kaç dakika sonra, kapı açıldı, içeriye iri yarı bir kadın girdi:

— Pol, diye bağırdı, görüştün değil mi?

— Evet, şimdi buradaydım. Dışarıya çıktı. Galiba isimizi yoluda yürüteceğiz. Teklifimden biraz korkmuş gibi görünüyordu ama, ne de oesa kendisini yola getirebiliriz. Yarın kat'î sevabını getirecek.

— Ya kabul etmezse?

[Umumî idarede, ancak sadaret mevkiî mesuldür. Bu mevki, hiç bir suretle iştirak kabul etmez.]

Diye ayrıca bir istifaame yazarak Sultan Hamide gönderdi. Sultan Hamit, Sait Paşanın bu istifasını kabul etmedi. Fakat saraya çağırıp kendisini tatmin edecek, bir şey de söylemedi. Ancak, bütün saray erkânı anlamışlardı ki, atık, padişah ile sadrazam arasında bir soğukluk çıkmıştı.

Bu vaziyet, tam eli yedi gün devam etti. Elli yedinci günün gecesi, Sait Paşanın konağına bir yaver geldi.

— Şevketmeâl efendimiz, acele olarak teşrifinizi ferman buyurdu.

Sait Paşa, sadrazamla- rını ve bahusud Sait Paşayı böyle geç vakit saraya çağırması, ilk defa vuku bulan bir şey değildi. Böyle olmakla beraber, Sait Paşanın içine meçhul bir endişe ve korku girdi. Çünkü, tam eli yedi gün bir defa bile, kendisini aratıp sorudumamış, hiç bir iş hakkında istizahta bulunmamış olan padişahın bu daveti, her halde hayıra delâlet edecek bir şey değildi.

Sait Paşa, derhal arabasını hazırlatarak saraya gitti. Fakat daha (koltuk kapı) dan girerken, bütün saray muhitinde üşüştüğü bir hava estigini hissetti.

(Koltuk kapı) da, her zaman bulunması müstâk olanlardan fazla asker ve tüfekçi görünüyordu. Kapıdan (Büyük mabe-yin) dairene kadar yolların ve bilhassa (Haremî hümayun) kapısının, resmi ve sivil tüfekçiler tarafından sıkı bir kordon altına alınmış olduğu göze çarpıyordu.

Saray derin, manalı ve korkunç bir sükûn içinde idi. Son derece zeki bir adam olan Sait Paşa, sarayda fevkalâde bir hal cereyan ettiğini derhal hissetti. Fakat o muhit öyle bir muhit idi ki, kapısından içeri girer girmez, gördüğünü görmemezlikten ve işittğini işitmemezlikten gelmek icap ettiği için, sadrazam Sait Paşa da:

(Daha var)

KÜÇÜK HABERLER

★ Mühendis mektebinin yeni ders yılına başlaması münasebetiyle bu sabah, pilot yetişen mühendis mektebi talebesi tarafından Nuri Demirag fabrikasının 12 tayarası ile mektep binası üzerinde gösteriş uçuşları yapılmaktadır.

★ Bir müddettenberi şehrimizde bulunan Ticaret Vekâleti Müsteşarı Cahit Zamangil, Ankara'ya dönmüştür.

ŞEHİR Davaları

Belediyeler mal mübadele teşkilâtı kurmalı

Gıda maddeleri fiyatları durmadan yükselmektedir. Bu yükseliş 21 esah gıda maddesi üzerinde, harbin başlangıç tarihi olan 1 Eylül 1939'a göre yüzde 248' i bulmuştur.

Resmî devlet rakamları, hayat pahalılığının, hergün artmakta olduğunu anlatıyor. İddia edebiliriz ki, günün ekonomî şartlarına intibak için en az elverişli şartları olan bizim yurdumuzdur. İstihsal pazarları ile istihlak merkezleri arasındaki büyük fiyat farkları, iş mübadelemizin ne kadar teşkilatsız ve başboş olduğunu anlatan çok güzel bir örnektir.

Bir misal verelim: Urfa Ticaret Odasından gelen bir rapora göre, Urfa piyasasında yağ, 290 kuruştur. Fakat hangi piyasada?.. Süpeshiz iki şehirde ve yağ tacirinde... Şimdi bir de bunun asıl köydeki fiyatını tedkik edelim: Bu mevzu üzerinde salâhi-yetli olanların ifadesine göre, köyden yağ evvelâ, köyün ağası alır. (Şarkta her köyün bir ağası olduğunu unutmayınız) Çok zaman köyün muhtarı olan bu ağa, fiata hiç olmazsa yüzde yirmi bir zam yapar ve köye muayyen zamanlarda gelen mutavassıtta satılır. O da hiç olmazsa bir yüzde on kârla toptancıya satılır.

Fiat, bu yüzde otuzla kalsa ne iyi... Fakat, müstahsil, toptancıdan bir başka mutavassıt alır ki, o, istihlak pazarına sevkedir. Biraz usafî olduğunu kabul ederek yüzde on da bu son aracı-nın hissesini koyunuz: İşte 260 kuruşluk fiat böyle teşekkül etmektedir.

Şimdi; bu yağ mevzuu üzerinde Urfa, Diyarbakır, Elâzığ, Malatya, Van gibi yağ müstahsili olan vilâyetler belediyelerine İstanbul Belediyesinin bir işbirliği yaptıklarını kabul edelim: Yarıydaki mutavassıt zümresi ortadan kalkarsa, yağ bölgelerinde hakiki müstahsilden yağ, 200 kuruşa almak pekâlâ mümkündür. Bunun; teneke parası, nakil parası ve bağlanacak sermayenin faizi de hesap edilecek, nihayet, 250 kuruşa malolur. Bu fiat, bugünkü İstanbul piyasası yağ fiyatını yüzde ellisidir.

Bizce bu mevzu üzerinde ilk yapılacak iş, belediyelerin kendi bölgelerinde geniş ölçüde istihsal edilecek olan maddelerin asıl müstahsilden ve mutavassıt-sız olarak kaç ve ne miktar alınabileceğini tesbit ederek bu maddeleri yetiştirmeyen diğer şehir belediyelerine bildirmedir.

İstihsal merkezleri ile istihlak merkezleri arasındaki büyük fiyat farkı, belediyeler arasında bir anlaşma yaparak, yiyecek maddeleri mübadelesini zaruri kılmaktadır.

BU GÜN DE BU..

KIYAMET

Bir Suriye gazetesine göre kıyametin başladığına dair âlâmetler belirmiştir. Arap gazetesi, bu âlâmetlerin arasında hayat pahalılığını, harpleri ileri sürüyor.

Gerçekten de öyledir: Rus ovalarındaki bugünkü boğuşma derecesindeki bir kıyameti hangi din kitabı anlatmıştır? Tevrat'ta veya İncil'de hangi bahsi, Yunanistandaki açlığı hikâye edebilmiştir?

Biz, Allaha çok şükür, böyle bir kıyametin dışındayız. Fakat, bize böyle bir dert gelirse muhakkak ki ya muhtekir veya vurguncunun eseri olacak...

NASRETTİN HOCANIN HESABI

Konya'da bir adliye vak'ası olmuş ki, birçok idare âmirlerinin dikkatle okumasına ve hattâ ibret almasına değer: Bir açığı, kasaptan alımya giden çuğuna zorla kokmuş et yedirmeye uğraşırken yakalanmışlar ve mahkemeye vermişler. Adam diyor ki:

— Ben bu çocuğu ne zaman kasaba gönderirsem fena ve bayat et alır. Çok nasihat ettim, dinlemedi. Müstahabimden hergün lâl işitiyorum. Bir kere ona kasaba gitmeden önce kokmuş et yedirmek istedim ki gidip bir daha aynasın!..

Nasrettin Hocanın çeşmeye gönderdiği çocuğa, testiyi kırmasın diye peşinen dayak attığını hatırlarsanız, Biz, mahkemeyi; bu çok tedbirli açığı hakkında ne karar vereceğini bilmiyoruz amma, meselâ, pirinci 250 ye, zeytinyağını 200 e, peyniri 180 e,

ADLIYE KORİDORLARINDA

Uç elmas taşlı yüzük, bir sürü eşya için elli lira isteniyor

Genç Bayan mahkemede neler anlattı?

Üç altın yüzük, Bunlardan birisinde üç taş elmas var. Bir yatacık çarşafı, bir mangal ve daha bazı ufak telek ev eşyası.

Davacı genç kadın işte bunların kalındığını iddia ediyor.

İşin garabeti bunların çalınmasında değil de bunlara katıfî olarak işine para miktarında... Kaç lira tahmin edersiniz?.. Her halde adedi tem cıras olmak üzere zibiniz yüzlerce rakamları üzerinde dolayış, değil mi?.. O halde, zibinizi hiç yormayın; bu sualin cevabını davacı kadından dinleyelim...

Fakat evvelâ, hadiseyi anlatayım: Davacı bayan, yaşlıca bir madamın, üç katlı evinin en üst katında, bir odada kiracı imiş. Bir gün odasını kilitleyip, bir yere gitti. Evine döndüğü zaman eşyalarının yerinde olmadığını gördü. Ev sahibi madamın, imen hemen yine kondi-yasında bir kardeşi varmış. Bunlar da aynı mahallede, birbirlerine yakın evlerde oturdukları halde 12 sene-dir birbirle tavallı imişler.

Ev sahibi madam, kardeşini, vakitile, zorla evinden çıkarmış tılan... Şimdi ki madam, kepi kırma ve eşya çalma suçlarını birbirlerinin üzerine almektat işin içine, mahkemede şahid sıfatıyla dinlenen genç bir ba-

kuru fasulyeyi 90 a satan muhtekiri yakalayıp, onu evvelâ mütevazı bir işçi veya ufak bir memur kadar az geliri ve parasız yaptıktan sonra bir müddet yiyecek içecekleri yukarıdaki fiatlarından alıp ev geçindirmeye mecbur etseydik zannederek bir çok cezalandırma daha iyi tesir ederdi. Teklifimizi sayın Ticaret Vekilinin tedkikine arz ederiz.

EHLİ İFENER

Haydarpaşa - Pendik banliyö treninde profesör Zati Sungur'un yeni mehareterinden bahsediyorlardı. Haydarpaşadan Erenköyüne kadar ayakta seyahat etmekte olan yaşlıca bir zat bu hünerlerin nelerden ibaret olduğunu sordu. Yumurtadan insan çıkarmak, bir genç kızın kafasını kan akıtmadan kestikten sonra tekrar yerine koymak vesaire gibi hünerleri dinledikten sonra şu cevabı verdi:

— Bunlar mesele değil.. Sekiz on sene önce Hindli bir Taha bey vardı. O daha neler yapardı. Zati Sungur; tramvayda veya bu trende oturacak bir yer bulabiliyor mu, saklı piring çuvalarını, şeker sandıklarını meydana çıkarabiliyor mu, kömürsüz soba yakabiliyor mu, kimsiz sına tedavi edebiliyor mu, bütün tacirlerimizin ellerinde birer fazileti muyn harıl harıl muhtekiri ararken bu namussuzun yakasını yapıp işte o aranzıda... diye meydana çıkarabiliyor mu, asıl hünerler bunlar olsa gerek-tir..

Herkes sustu. Bu teşhisi de sayın profesör Zati Sungur'un tedkikine arz ederiz.

yağ daha karışıyor ki, bu da, hadiseinde üç taş elmas var. Bir yatacık çarşafı, bir mangal ve daha bazı ufak telek ev eşyası.

Davacı genç kadın işte bunların kalındığını iddia ediyor.

İşin garabeti bunların çalınmasında değil de bunlara katıfî olarak işine para miktarında... Kaç lira tahmin edersiniz?.. Her halde adedi tem cıras olmak üzere zibiniz yüzlerce rakamları üzerinde dolayış, değil mi?.. O halde, zibinizi hiç yormayın; bu sualin cevabını davacı kadından dinleyelim...

Fakat evvelâ, hadiseyi anlatayım: Davacı bayan, yaşlıca bir madamın, üç katlı evinin en üst katında, bir odada kiracı imiş. Bir gün odasını kilitleyip, bir yere gitti. Evine döndüğü zaman eşyalarının yerinde olmadığını gördü. Ev sahibi madamın, imen hemen yine kondi-yasında bir kardeşi varmış. Bunlar da aynı mahallede, birbirlerine yakın evlerde oturdukları halde 12 sene-dir birbirle tavallı imişler.

Ev sahibi madam, kardeşini, vakitile, zorla evinden çıkarmış tılan... Şimdi ki madam, kepi kırma ve eşya çalma suçlarını birbirlerinin üzerine almektat işin içine, mahkemede şahid sıfatıyla dinlenen genç bir ba-

ran çifte tekrar bakı:

— Evet, dedi, bizim dans salonumuza bazan gelirdi. oradan tanyorum.

— Dans öğrenmeğe mi gelirdi?

—Evet! İttihâta göre, hususî balolar verirmiş. Dans öğrenmek için değil galiba, fakat benim bildiğim hem dans öğrenmek için, hem dans âlemini...

Deklanlı sözünü kesti.

Sık sık gelir miydi?

— Pek iyi hatırlamıyorum. Bildiğim bir şey daha var. Patronum Pol Sebastiyen bir klüp işliyor. Tabii orada da dans ediliyor.

Bi dakikalık sükût fasılası oldu Delikanlı yine sordu:

— Siz bu klübe hiç gitmediniz mi?

Elen başını salladı:

— Hyır, dedi, gitmedim. Zannettiğime göre, bu toplantılar hususî zevat için yapıyor. Öyle olduğuna göre de, bu klübe âza olmak da hayli müşkül bir iş olsa gerek...

(Daha var)

Yeni Piring Rekoltesi

Senelik istihlakten 8 bin ton fazla

Yapılan hesaplardan bu sene çeltik rekoltesinin 65 bin ton kadar olduğu anlaşılmışsa da bu sene Bursa vilâyetinde hiç, Trakya'da ise az ekim yapılmasına rağmen rekoltenin bu kabarık rakamı, memnuniyet uyandırmıştır. Zira, geçen sene çeltik rekoltesi 50 bin tondur. Mahsulün, Maraş, Tosya, Hatay, Kastamonu bölgelerinde bereketli olduğu bildirilmektedir. Çeltik zeyyatının bu kadar verimli oluşuna sebep, geçen seneden itibaren çeltiğin ve piringin çok para getirir bir meta mevkiine girmiş farzedilmesidir. Bundan dolayı, bu sene 200 bin dönüm arazi, çeltik zeyyatına tahsis edilmiştir. Bu miktar, beş altı sene evvel 70 - 80 bin dönüm kadardır. 65 bin ton çeltikten, 33 bin ton piring elde edilir. Senelik istihlakimiz ise 25 bin ton kadardır.

Şeker tevziatı için tebliğ neşredilecek

Tebliğün bugün neşri bekleniyor

Vilâyet ekmek karnesi ile nüfus başına yarımşar kilo şeker verilmesini kararlaştırmıştır. Şeker şirketinin elindeki şeker, 200 tondur. Halbuki İstanbulun aylık şeker istihlakı yekün beş yüz tondur. Vilâyet, şeker mevcudu beş yüz tona çıkmadan evvel, vezika ile şeker dağıtılmasına başlanmasını muvafık görmemektedir. Bugünlerde Eskişehirden şeker gelmesi beklenmektedir. Bu şekerler de geldikten sonra Vilâyet bir beyanname neşrederek halkın ekmek karnesi mukabilinde ne şekilde şeker alacağını bildirecektir. Vilâyet tebliğün bugün neşredileceği umulmaktadır.

Universite 2 İkinci Teşrinde törenle açılıyor

Üniversitenin önümüzdeki ders senesinin iki İkincitesin pazar-teş gününü başlaması takarrür etmiştir. Bu münasebetle Üniversite konferans salonunda bütün fakülteler profesör ve talebinin iştirakile açış töreni yapılacaktır. Üniversite Rektörünün riyaset edeceği bu merasim yine bütün talebeyle verilecek müsterek ilk ders takip edecektir.

Maarif Vekâleti, bütün yüksek mekteplerin de aynı günde tedrisata başlamalarını bildirmiştir.

Tıp Fakültesine girecek talebinin imtihanları

Üniversitenin Tıp Fakültesine, eczacı ve kimya mühendisliği enstitüsüne almak talebelerinin giriş imtihanları önümüzdeki çarşamba günleri yapılacaktır.

GÜNÜN Ansiklopedisi

DENİKİN

Almanların Ukrayna'da kuracakları hükümet reisliğine beyaz Rus generali Denikin'in oğlunu getirecekleri haber verilmektedir.

General Anton Ivanoviç Denikin, Sovyet inkilâbında, Çar ordularının başında bulunarak bolşeviklere karşı harp etmiştir. Rus - Japon harbinde bulunmuş ve inkilâptan sonra mebus olduğu yerden kaçarak 1918 de bir gönüllü ordu toplamıştı. Bu orduya, İngiltere, silah ve cep-hane vererek yardım ediyordu.

General Denikin, Kiyef ve Har-kofda muvaffakiyetle muharebeler yaptıktan sonra mücadeleden çekilmeye mecbur olmuştu. Yerin general Vrangeli almış. fakat o da mağup olmuştu.

General Denikin 1922 de ordusunun nasıl yenildiğini anlatan bir eser neşretmiştir. Şimdi Ukrayna Devlet Reisliğine geçirilmesi bahis mevzuu olan oğlu,

37 yaşındadır.

DİŞ POLITİKA Ruzveltin bahsettiği darbeler

Amerika Birleşik Devletleri Reisi B. Ruzvelt, son nutkunda, yepyeni bir ton kullanmıştı: Artık, beklenen bir zaman yoktur. Hazırlık devresi bitmiştir ve biten bu hazırlığın peşisıra, Anglo - Saksonlar, Mihver askeri kudretine indirecekleri darbeler gelecektir.

Bekli bir tesadüf veyahut garp küresindeki bu sese bir cevap olmak üzere B. Çörçil de aynı mevzuu dair, aynı gün konuşmuş ve aynı şeyleri tekrarlamıştır. İngiliz Başvekilini de meşhur olan ihtiyatından biraz ayrılmış görüyoruz: O da, Mihver indirilecek darbelerin snatinin gelmek üzere olduğunu ifşa etmiştir.

İngiliz ve Amerikan Reislerinin nutukları, uçan kalelerin Fransada Lil şehrindeki endüstri bölgesine hücum etmelerinin akabinde olmuştur. 500 tayaralık bir kuvvetin yaptığı bu hücumdan, büyük hasarlar husule ettiğini Vişi radyosu da teyid etmiştir. B. Ruzvelt, Amerikanın hazırlıklı tamamladığı zaman, ortaya koyacağı tahrir kuvveti karşısında, hem bütün kudretlerin eriyeceğini söylerken bunun ilk eserlerinin çok küçük örnekler halinde verilmiş olduğunu temas etmiştir. Ki bu küçük örnek, işte Lil taarruzudur.

Amerikan endüstrisinin büyüklüğünü ve bu endüstrinin muayyen hedefler üzerinde çalıştığı takdirde ortaya koyacağı neticelerle boy ölçüşmenin çok güç olduğunu kabul etmek lâzımdır. Dünya motor istihsalatının yüzde 57' ini, otomobil istihsalının yüzde 63' ünü Amerika temsil eder. Petrol pamuk, demir, buğday gibi harp endüstrisi ve ekonomisi ile yakından alakalı ana ve temel unsurları en büyük sahibi Amerikadır.

Bunu, Mihver de kabul ediyor. Yalnız, bu hükmün peşisıra bir fakat... geliyor.

Fakat bugünkü harp, bir vassata harbi olduğu kadar o vassatayı iyi kullanacak olan eleman ve bu elemanı iyi sevk ve idare edecek olan kumandaya dayanıyor. Almanların, İngiliz ve Amerikan hazırlıkları karşısında asla yıkılacaklarını isbata çalışan ve Die Woche dergisinde çıkan bir yazıda deniliyor ki:

— Amerikanın büyük tayaralar ve çok tayarare yapması hiçbir şey ifade edemeyecektir. Çünkü belki daha az süratli ve belki daha küçük bir tayarareyi kullanan bir Alman pilotu karşısında bu tayarare, çok büyük bir ihtimale tahrir edilemeyecektir. Çünkü Alman tayarare üstün bir kudret, fakat Alman tayarareci işi bulmuyunan bir kuvvettir. Biz, teknik yapı-mıza ve ondan fazla da teknisyenimize ve askerimize güveniyoruz. İşte bir misal: Yakın bir zamanda, Fransa üzerine hücum eden İngiliz tayarare filolarından birine hücum eden yedilik bir Alman Messerschmit 109 filosu, 11 adet Hurricane İngiliz tayararesini tahrir etti. Bunlardan birisi şamlak olarak ele geçirildi. Bu İngiliz tayarare ile tekrar havalanan Alman pilotu, tek başına, üç tayarare daha tahrir etti. İngiliz mahi belki iyi, fakat onu kullanan hiç iyi değildi.

Bu misal, bütün harp vasıtalarına temsil edilebilir mi ve bu Alman üstünlüğü ne kadar devam eder? Çok esahî bir hazırlanma, çok sıkı ve disiplinli bir çalışma ve uzun yılların melekeli olan bu üstünlüğü de, yakın zamanlara kadar Almanya'da olan imalat üstünlüğü gibi, diğer tarafta da geçecek midir? Askeri mütehassısların kanaatine göre kaliteli bir ordu ve bilhassa üstün bir kumanda hey'etine sahip olmak, basit ve bilhassa az zamanda olacak bir şey değildir. Çok çetin çalışmaların ve uzun zamanın mahsulüdür.

Fakat, B. Ruzvelt büyük bir güvenle bahsettiği darbeleri vuracak Lir kadroya sahip olduğunu takdirdir Mihver askeri kudretinin çetin bir imtihan geçireceğini kabul etmek lâzım gelir.

A. ŞEKİR

"IKDAM", in TEFRIKASINO. 10

AÇIL KAPIM, AÇIL!

Yazan: Augustos MUIR Türkçeye çeviren: Muammer ALATUR

Pol Sebastiyen bryak altından gülmüsed:

— Anladım, dedi, benim sevgili Jüdit'im! Sen karşındaki adamı hâlâ anlamamışsın. Eğer kabul etmezse, ben ona kabul ettirecek çareleri koltaktan hazırlamış bulunuyorum.

Jüdit, bir ân müessesese sahibinin gözlerine baktı ve sonragülerek başını sağa sola salladı:

— 3 —

Elen Ştanhop hemen akşam elbisesini giydi ve tayin edilen saatden beş dakika evvel randevu yerine geldi Yani Markiz otele:

Cofrey Lâtimer kendisini hol-

de bekliyordu. Genç kıızı görürnce, hemen karışladı:

— Bir söz söyleyeceğim, kusuruma bakmayınız, dedi, haki katen siz ne kadar güzelsiniz. Tuvaletiniz size ne kadar iyi yakışmış!

Bu derece açık bir muhabbet ifadesi Elen'in üzerinde tesirini hasil etmişti. Hatâ genç kız böyle beğenilmiş olmasından dolayı, belli etmemeye çalıştı bir hayecan geçirmişti. Bu genç adam ona, her hakile, her tavrile emniyet veriyordu.

Demek elbiseni beğendiniz, dedi. Siz beğendikten sonra ben daha çok beğenmiş olurum. Kendi elimle diktim.

— Bu elbisenizi siz kendiniz

mi diktiniz? Tebrük ederim.

Salona girdiler, masaya oturdular, Elen Cofrey'in salonun her tarafına göz geçirdiğine dikkat etti. Acaba neden böyle bakıyordu? Birisini mi bekliyordu?

O sırada yaşlı bir adamla beraber bir kadının içeriye girdiğini gördü.

Az sonra da Cofrey Lâtimer sordu:

— Mis Ştanhop, bu gelen kadına dikkat etliniz mi?

— Hangisine? Filizi kayafetli bir kadın yaşlıca bir erkekle içeriye girmişti. O mu?

Evet! Siz bu kadını başka hiç bir yerde görmediniz mi?

Elen biraz uzak masaya otu-

TENKİTLER SİNEKLİ BAKKAL

Bir jürinin tetkikinden geçerek ilk san'at mükâfatı kazanan bu romanda görülen Türkçe, Gramer ve fikir hataları

Telif, altı yedi senelik...

«Sineklî Bakkal» gerek nesredildiği zaman, gerek san'at mükâfatını kazandığı zaman kopardığı gülüntülere, birçok arkadaşların takdir ve tavsiyelerine rağmen yeni okudum. Gerçi biraz geç oldu... fakat geç olsun da, güc olmasın derler. Zaten, iyi iş de altı ayda çıkarmış.

Ne kadar geç olursa olsun; tenkitte zamanın mevzuuho olmayacağı, olamayacağı aşkâr.

Bu neviden yazılara başlarken evvelâ mevzuu hulasatın anlatmak ekseriya âdet halinde olduğu için, biz de, evvelâ mevzuu temine edelim; mevzuu ana hatları şudur:

İstanbul meşhur semtlerinden Aksarayda, Sineklî Bakkalda bir imam evi ve bir bakkal dükkanı... İmamın kızı Emineyle bakkalın yeğeni Tefvîk seviyorlar, Bakkal ölüyor. Dükkan yeğeniye kalıyor. Emine, Tefvîğe kaçıyor; nikâhlanıyorlar. Dükkanın üzerindeki odada oturuyorlar. Çok geçmiyor; aralarında geçimsizlik başgösteriyor. Bakkalın yeğeni bir bakkal değil, bir karagözü; bir ortaoyuncusu, bir meddah; ortaoyunlarında, zenceye çıkmaktadır. Onun bu faaliyetleri, kendisinin hiç hoşlanmadığı san'at arkadaşlarıyla sıkı fikri teması, Emineyi sinirlendirmektedir.

Bir gece, Emine uyuduktan uyardığı zaman, Emine yanında bulamamıştır; ağzından, dükkanından da bazı sesler gelmektedir. Emine, ayaklarını ucuna basarak merdivenlerden iniyor. Dükkanın aralık olan iç kapısının bakiyor. Ne görsün? Dükkanında, candıkların üzerinde birkaç kişi oturuyor. Bunlardan biri de, işi buğur, acıp bir adam. Kocası Tefvîk, kendisinin taklidini yaparak arkadaşlarını güldürüp eğlendiriyor. Bu, Emineyi sinirlendirir. Bütün bu hareketlere, içinde alevlenmeye başlayan nefretin görkemi, iş haline getirmiştir. Kadın, hemen o gecenin sabahında, buradan kocasının evinden fırlayıp evvelce bu izdivaca taraftar olmıyan ve rıza göstermiyen babası İmam hacî İlhâmî Efendi'nin evine iltica ediyor.

Kadın gültikten sonra, Tefvîk, biraz yamıyor, yakılıyor... fakat, unuttuğu karar veriyor. Bir müddet sonra da dükkanın kapayıp ortadan kayboluyor. İmam hacî İlhâmî Efendi çeriye mahkemesine müracaat ediyor; mahkemede büyük bir talâkale izahat ediyor ve kızı Emineyi mahkeme kararına Tefvîkten boş düşürüyor.

Muhtelif semtlerde karagöz oynatan Tefvîk, karagöze bazı yeni tipler de ilâve ediyor. Bunlardan alınlar da oluyor. Saraya yapılan kıyâyetler üzerine de, saray, Tefvîk, bir müddet için Gelibolu'ya sürülüyor. Bu aralık da, İmam hacî İlhâmî Efendi'nin kızı Emine'nin, Tefvîkten bir kız çocuğu oluyor; adını Râbia koyuyorlar. İmam, çocuk büyüdükçe, mütemadiyen dinî telkinler yapmaya başlıyor. Bir taraftan hitza çalıştırırken, miçimni kafasına, kara kara cehennem korkuları dolduruyor.

Râbia, küçükken yagmada hafız olmuş, civarda, şurada burada, mukâlele okumaya başlamıştır. Küçük hafız günden güne artan şöhreti, Sineklî Bakkal civarında konagı olan gülmün Zaptiye Nazırı Selim Paşanın karısı Sabiha Hanımın da kuluğünü kazanmıştır. Sabiha Hanım Râbiayı konagina çağırıyor, bir müddet sonra da büyük babası İmam hacî İlhâmî Efendi'nin izin alarak, konakta musiki dersini veren Vehbi dede yanında bir müddet konuk musiki dersi almışına başlamıştır. Çocuk hergün öğleden sonra konaga geliyor, musiki dersi alıyor, akşamları da sarı okuyup Sabiha Hanımı eğlendirirdi; sonra, gece, Selim Paşanın adamlarından Sevkât ağa, çocuğu evine götürüp bırakıyor. Bir gece Râbia Sevkât ağayla beraber eve gidenken babasının bakkal dükkanının üstündeki odada bir ışık görüyor. Babasını tanınamasla beraber, ona ait bir çok şeyler izleniyor. Ona annesi ve İmam İlhâmî Efendi, mütemadiyen, babasını fenâlığından bahsetmişlerdir. Bunu rağmen, çocuğun içinde, babasına karşı, bir incizap vardır. Râbiayı eve götürün, Selim Paşanın ağası Sevkât ağa, o aralık karışıklıkları mahalle bekçisine soruyor. Bekçi, sürgünde bulunan Tefvîğin döndüğünü, dükkanı açmek üzere hazırlıklar yapmakta olduğunu söylüyor.

Ertesi gün, Râbia, elinde sepetle pazardan dönmektedir. Dükkanın açılmış olduğunu görüyor; içeriye giriyor; babasıle konuşup tanıyor. İkisi de birbirlerini pek seviyorlar. Bunun üzerine, küçük kız, bütün bir

Yazan:

H. Ş. Bora

hafta, konaga gideceğine, öğleden sonra babasının dükkanına gidiyor. Dükkanında her şey yerleşti her taraf temizliyor... Dükkanı süsüyor. Bir hafta sonra, ginesi, Râbianın bir haftadır konaga uğramadığını öğreniyor. Konaga gidip kavga ediyor. Râbia, annesini istememektedir, babasıle beraber kalmak istemektedir. İş büyüyor... Nihayet, Selim Paşaya kadar alksiyor. Paşa İmamı çağırıp kızın mukabele okuyarak kazınacağı para imama vermek şartıyla, İmam, Râbianın, babası Tefvîğin yanında kalmasına razı oluyor. Artık, Râbia da Tefvîk de memnundur. Dükkanında, Râbikanın bir de kâhır edice vardır. Bu, Tefvîğin, orta oyunundan san'at arkadaşları ve Tefvîkle pek sevimliydiler. Kız ediceye de Râbikanın amca diyor. Dükkanında, Tefvîk, Râbia ve Râbikanın pek neşeli bir hayat geçirmektedirler. Bir de Penbe adında bir küti kadını vardır ki, Tefvîk, sürgünden Geliboluda tanışmıştır. Bu da yanlarına yanagış, hizmetlerini görmeye başlamıştır.

Zaptiye nazırı Selim Paşanın Hilmi adında genç bir oğlu vardır. Râbia, bir gün, Hilminin yanında Hilminin iki arkadaşını ve Peregrini adında bir İspanyol musikîşinasle tanışmıştır. Bir müddet sonra, Vehbi dede, Peregrini, Hilmi ve bu iki arkadaş, Tefvîğin dükkanının üstündeki odada toplanmaya başlıyorlar. Burada, Râbia dededen ders almaya devam ediyor, Hilmi ile arkadaşları ve Peregrini de, siyasi mübahaselelere girişiyorlar.

Bu aralık da, zaten Tefvîkten ayrıldıkları sonra hastalanı ve günden güne eriyen Emine ölüyor.

Hilmi ve arkadaşları «Jön Türk» lerdendir. Selim Paşa da oğlunun bu temayüllünü biliyor. Bunun için, birbirlerine karşı pek şoktuktur. Selim Paşa, padişaha gayet mebruktur; onun emniyet ve selâmeti uğrunda kendi oğlunu elite cezalandırarak, hatâ parçalayacak kadar sadakati vardır.

Selim Paşanın konagında, Kanariye adında, sapsarı, genç bir çirkeş kızı da vardır. Kanariye ile Râbia birbirlerini pek seviyorlar. Kanariye, bir gece, bir ziyafetten sonra, Sabiha Hanım tarafından kadim efendiyeye hediye ediliyor. Sonra da, şehzade Nejad Efendi Kanariyeyi nikâhla alıyor... Kanariye sultan oluyor.

Selim Paşanın bahçıvanı Manastırî Beyram ağasının yeğeni Bilâl, genç bir çocuktu. Memleketten yeni gelmiştir. Paşa, Bilâli Galatasaray sultanisine yazdırıyor. Bilâl Râbia arasında, masumane ve ufak tefek bazı aşk sehneleri geçiriyor. Hatâ bir gün, konagin yanındaki bostanda, dudakları da birbirine değiyor.

Selim Paşanın oğlu Hilmi ve arkadaşları, Tefvîğin kandırması, Hilmi, kârsın tedavi ettirmek bahanesiyle Beyrut'a gitmiş sırada, Tefvîk, kadın kıyafetinde postahane'den çıkarken yakalanmış, üzerinde bazı mızır evrak, risale ve mektuplar bulunmuştur. Yapılan bütün tazyiklere rağmen, kimlerin teyakküle bu işi yaptığını, kimlere tavassut ettiğini bir türlü söylememiştir. Bunun üzerine, İstanbulda geniş mikyasda Tefvîkler yapılmış, bir çok kimseler sürgüne gönderilmiştir. Bu arada, Selim Paşanın oğlu Hilmi de, bir nevi sürgün olara Şam vali muavinliğine tayin edilmiş, Tefvîk de Sama sürülmüştür. Hilmi ile Tefvîk, Sama, tekrar buluşmuşlardır. Tefvîğin sürüldüğü Râbia üzerinde büyük bir tesir yapmıştır.

Râbia, Vehbi dede ve Peregrini'nin dolâletile, Abdülhamid'in ikinci mâbeyincisinin evinde ilk mevlâdu-nu okuyor... Şehzade Nejad Efendi'nin, yani Kanariyenin evinde de halayıklara musiki dersi vermeğe başlıyor.

Râbianın, Peregriniye, ta çocukluk tanberli bir incizap vardır. Peregrini de Râbiaya karşı bazı garip, tahlil edemediği hislerle meşhurdur. Nihayet, Peregrini, Râbiayı almak için Müslüman olmayı kabul ediyor. Müslüman oluyor... Sünnet ediyor. Nikâhlanıyorlar. Peregrini'nin adı artık, Osman olmuştur. Bakkal dükkanının üzerindeki odalara biraz düzen veriyorlar... Oraya yerleşiyorlar.

Bir aralık, gelen bir mektuptan, Hilminin Şamdan Fransaya kaçtığına

kaçmasına yardım eden Tefvîğin de yakalanıp Tâife sürülerle zindana atıldığını öğreniyorlar.

Râbianın büyük babası Hacî İlhâmî Efendi hastalanıyor ve nihayet ölüyor. Ev Râbiaya kalıyor. Râbiayla kocası Osman, imandan kalan ve mahallenin en büyük evi olan bu üç katlı eve çıkmağa karar veriyorlar.

Selim Paşa, zaptiye nazırlığından istifa ediyor; istifi tarafı şahane'den kabul olunuyor. İstifa üzerine, Paşa, dedede ve dâimîndan fedakârlık yapmağa mecburiyet hissediyor; ko-nagin selâmlık tarafını boşaltıyor... Halayıkların mühim bir kısmını çıkarıyor veya satıyor... Eşyadan bir kısmını da satmaktadır. Peregrini, yeni Osman, Paşanın satığı piyanolardan birini, vakitle, Paşanın oğlu Hilminin odasında duran ve zamanla Râbianın boyuna düğünlü nü ve kendine Râbianın büyüdüğü nü hissettiren kuyruklu piyanoyu satın alıyor. Evi temelden çatıya tamir ettiriyorlar. Tamir başlarken Râbia, gebeliğini hissediyor. Râbiayı, zamanın iki meşhur siması olan iki doktor muayene ettikten sonra, Osman, çocuğun ameliyatla alınması-na zaruret olduğundan dolayı, Râbianın çocuğu düşürmesini tavsiye ve bu husula ısrar ediyor. Halbuki Râbia, bu işe kat'iyen razı değildir. Ölümlü gözüne alıyor, fakat çocuğu düşürmeği, asla!

İmamın evi başdan başa tamir edilip boyandıktan sonra buraya taşınıyorlar. Osman, Kuyruklu piyanoyu odasına yerleştiriyor. Râbianın doğumuna yaklaşıyor. Osman, İmamın evini Râbiayla beraber ilk gezdikleri zaman mutfağıdaki kuyunun başında Râbianın söylediği sözlerden ilham alarak hazırlamağa karar vermiştir. «Tilsimli kuyu» isimli bir operanın hazırlıklarına başlamıştır. İşte bu sırada, fırtınalı bir gecede Râbia fenalıyor. Vazî hamı yaklaşıyor. Doktorlar geliyorlar... Bir ameliyatta çocuk alınıyor.

Bir müddet sonra, 10 Temmuz 1908 ihtilâli oluyor... Hüriyet inkılabı yapıyor... Mesrutiyet ilân ediyor. Sürgünler, köfle köfle dönyörlüyor. Râbimda, sürgünleri getiren vapurlar karışıyorlar. Sürgünler, hüriyetin nuyor ve alksıyorlar. Bu sürgünler kâhramanları olarak istikbal olu- arasında, Râbianın babası Tefvîk te var... Sineklî Bakkal küllâhnedamâdî Osman, Vehbi dede hüriyet kâhramanlarını ve Tefvîk karşılamaya geliyorlar. Tefvîk Galata rıhtımına çıkınca, istikbale gelenlerden birkaçı, şışman bir adamı omuzları üzerinde yükseleiyorlar. Bu adam, Tefvîğin nasli bir kâhraman olduğuna büyük bir talâkale anlıyor. Bu anlaşıp Tefvîk de hayrettedir. Hatib, kaba, kılı ellerini orada toplanan halka doğru uzatınca, Tefvîk, bu elleri ve sahibini tanı-makta gecikmiyor. Bu, sürgünden evvel, Tefvîk eddiği zaman kendisini söylemek için günde birkaç fasıl döğün «Göz palatın Mazaffers» dir. Burada, Sineklî Bakkal, şöyle nihayet ediyor:

«Hatib, hüriyetin gönüllü muhafız pencelerini halka uzattı. Kısa parmaklı, gevez, kılı ve konukun iki el. Tefvîk «Göz palatın Mazaffers» in ellerini tanıdı.

«Sendeledi, Hapishane'de gözlerim önünde binbir yıldız uçuran bu eller hâlâ kulek tozunda saklıyor, tepesini yamruklaymış gibi geldi.

«Sineklî Bakkal kafesinden iki kişi arkasından geldiler. Koluna girdiler, Biri Vehbi dede, öbürü Osman.

«Bu herif burada ne amıyor?

«Mesrutiyet hatibi... Yeni idareci alksıyor.

«Ne, ne?

«Osman kolundan çekti.

«Kalebalkıktan çıkalım.

«Râbia nerede?

«Torunumu süsüyor... Ana oğul, Sineklî Bakkal kâhramanını bekliyor.

«Torun... Torun...

«Tefvîğin gözlerinden iki yaş yamraklarına damladı, Vehbi de dedi ki:

«Hayal takımına bir çocuk ilâve edersin, Tefvîk»

(DEVAMI YARIN)

[*] Yazan: Halide Edip - Plâti 150 kuruş - 296 sahife - Beşinci basım - İstanbul, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, 1942 - «C. H. P. İlk (san'at mükâfatı) nı kazanmıştır.»

Spor:

Dünkü ilk maçları

Beşiktaş Vefayı, Beykoz Taksimi, İstanbul spor Davutpaşayı, Galatasaray Süleymaniye'yi Fenerbahçe'de Kasımpaşayı yendiler

İstanbul lig maçlarına dün de Fenerbahçe ve Şeref stadlarında devam edilmiştir. Günden güne zevksiz bir cereyan akıya mahkûm edilmiş bulunan lig maçlarında meraklı adedi yine mahdud denemek kadar azdı. Fenerbahçe stadında oynanan oyunlarda İstanbulspor Davutpaşayı 3 - 0, Galatasaray Süleymaniye'yi 4 - 0, Fenerbahçe de Kasımpaşayı 3 - 0 yenmişlerdir. Şeref stadında ise Beykoz Taksimi 2 - 0, Beşiktaş da Vefayı 2 - 0 mağlûp etmiştir.

Beykoz 2 — Taksim 0

Şeref stadında ilk birinci kûme maçını Beykoz - Taksim yapılar. Maçın birinci devresi çok çetin geçmiş ve iki taraf gol yapamamışlardır. İkinci devrede Beykozlular canlanmıştır ve iki sayı yaparak maçtan 2 - 0 galip çıkmışlardır.

Beşiktaş 2 — Vefa 0

İkinci maçı Beşiktaş ile Vefalılar yaptılar. Oyun başlangıçta fevkalâde heyecanlı ve sür'atli geçiyordu, iki takım da mütevazın çalmışlarken Beşiktaşlılar 25 inci dakikadan itibaren ağır basmaya başladılar ve 30 uncu dakikada Şükrü fevkalâde bir gol yaptı. Vefalılar bir penaltı kazandılar fakat bundan istifade edemediler, bunu Beşiktaş hücumları takibe başladı ve 40 inci dakikada Hüseyin güzel bir müdahale ile takımının ikinci golünü yaptı ve maç da bu suretle 2 - 0 Beşiktaş lehine bitti.

İ. Spor 2 — Davutpaşa 0

Fenerbahçe stadında birinci kûmenin ilk karşılaşmasını İstanbulspor - Davutpaşa takımları yaptılar. Oyun başlar başlamaz İstanbulsporlular ağır basmaya başladılar ve bu arada güzel de bir sayı kazandılar, devre 1 - 0 İstanbulspor lehine bitti. İkinci devrede İstanbulsporlular hakimiyeti büsbütün arttırdılar ve iki gol daha yapmaya muvaffak olan Sarı-siyahlılar bu suretle maçtan 3 - 0 galip ayrıldılar.

Galatasaray 4 — Süleymaniye 0

İkinci maç Galatasaray - Süleymaniye arasında oynandı. Baştan itibaren hakimiyeti ele alan Galatasaraylılar birinci devrede iki ve ikinci devrede iki gol yaparak sayılarını dörde çıkardılar ve maç da bu suretle 4 - 0 Galatasaray lehine bitti.

Fenerbahçe 3 — Kasımpaşa 0

Fenerbahçe stadında son maçı Fenerbahçe ile Kasımpaşalılar yaptılar. Birinci devresi çok çetin geçen bu maçta Fenerliler birinci devrede tek bir sayı çıkarmışlardır. İkinci devrede çok canlı oynayan Sarı-lâcivertliler

SÜMER BANK

Yerli Mallar Pazarları

Müessesesi Müdüriyetinden:

Mağazalar için
Satış Memurları Alınacak

İstanbul ve İstanbul harici mağazalarımızda münhal âzami 100... liraya kadar ücretli satış memurlukları için mağazalarda uzun müddet satış memurluğu yaparak reyyon idare etmiş bulunanlar alınacaktır.

Aşkerlik hizmetini ifa etmiş olmak şarttır. İsteklilerin aşağıda yazılı vesikalarla 20/10/1942 tarihine kadar Sultanhamamında Katircioğlu hamamda Müessese Zat işleri Şefliğine müracaat etmeleri lazımdır.

1 — Nüfus hüviyet cüzdanı

2 — Aşkerlik vesikası

3 — Tahsil vesikası

4 — Hizmet kâğıdı

5 — Vesika fotoğrafı.

GRİPİN

Baş, diş, nezle, grip, romatizma
Nevralji, Kırıklık ve Bütün ağrılarınızı derhal keser
İcabında günde 3 kaşe alınabilir.

Saç bakımı güzelliğin en birinci şartıdır.

Petrol Nizam

Her eczanede satılır

İstanbul Belediyesi
ŞEHİR TİYATROSU
Saat 20.30 da
DRAM KISMI
Saat 20.30 da
KIŞ MASALI
Yazan: W. Shakespeare
Türkçesi: Meharet Ersin
KOMEDİ KISMI
YALANCI
Yazan: Carlo Goldoni
Türkçesi: S. Moray
Cumartesi ve Pazar günleri
15.30 da matine
Her Çarşamba saat 14 de Çocuk Tiyatrosu

Zührevîye ve Öldiye mütehasası
Dr. Hayri Ömer
Öğleden sonra Beyoğlu Ağa Camii karşısında Hasan Apart. No. 133.
Tel: 43586

İki sayı daha yapmaya muvaffak olmuşlar ve bu suretle maçtan 3 - 0 galip ayrılmışlardır.

At yarışları

Ankara, 18 (Telefonla) — At yarışlarına bugün de devam edildi. Neticeler şunlardır:

İkinci koşu: 1 — Aleçyan, 2 — Sekban, 3 — Gülcan. Ganyan 165, plâse 110, 120.

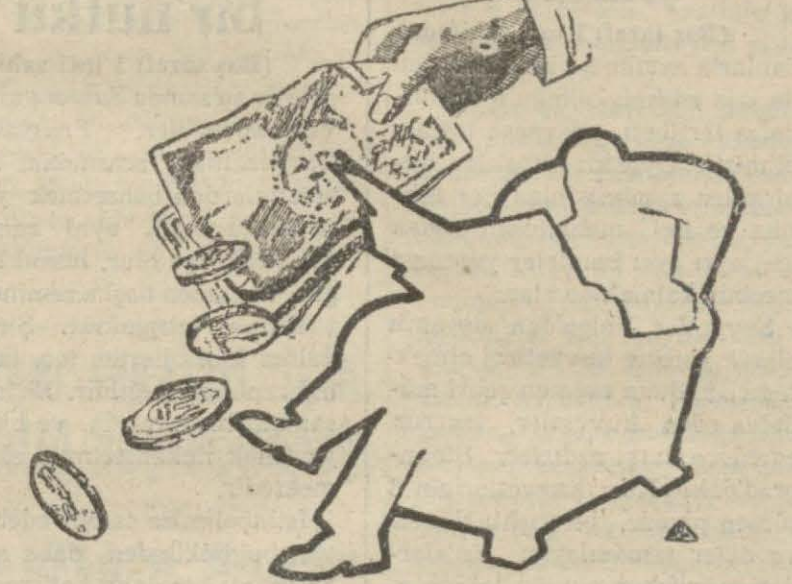
Üçüncü koşu: 1 — İz, 2 — Pınar, 3 — Haspa. Ganyan 290, plâse 135, 140.

Dördüncü koşu: 1 — Rind, 2 — Sansa. Ganyan 150.

Beşinci koşu: 1 — Demet, 2 — Komisarj, 3 — Dandi. Ganyan 470, plâseler 225, 255.

Altıncı koşu: 1 — Tomureuk, 2 — Tuza, 3 — Ceylântek. Ganyan 710, plâseler 145, 730 kuruş, çift bahiste: İz - Demet: 13 Lira 80 kuruş vermiştir.

KUPONLU · VADELİ · MEVDUAT
VARLIĞINIZI TEMİN EDER

HER AYIN BİRİNDE PARANIN FAİZİ VERİLİR

TÜRK TİCARET BANKASI A.Ş.

İstanbul Limanı Sahil Sıhhiye Merkezi Satılma Komisyonundan:

- 1 — Merkezimiz müstahdimini için kumaş ve mukatazi astarlar tarafı mızdan verilmek şartıyla (162) takımına kasket elbise ile (98) adet kaput açık eksiklikle ile diktiler. Elbisenin beher takımı dikmiş bedeli (650) ve kaputun beher adedi (450) kuruştan ummunun tutarı (1494) liradır.
- 2 — Eksiklikte 23/10/1942 Cuma günü saat 14 de Galatada Kara Mustafa paşası sokakındaki Merkezimiz eksiklik komisyonunda yapılacaktır.
- 3 — Bu işe ait şartname merkezimiz levanımızdan bedelsiz alınarak nümüneler görülebilir.
- 4 — Muvakkat teminat parası (112) lira (5) kuruştur.
- 5 — Eksiklikte gireceklerin terzi olduklarına dair 1942 yılı Ticaret Odası veskası ile bunun gibi işleri yapıpına dair resmî bir vesika ibrazı şarttır. 1898 — 25

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ZİRAAT BANKASI

Kapitülasyonları: 1888. — Se mayesi: 100.000.000 Türk Lirası.
Şube ve ajans adedi: 265

Zirai ve ticari her nevi banka muameleleri

Para biriktirenlere 28.800 lira ikramiye veriyor.
Ziraat Bankasında kumbara rah ve finansız tasarruf hesap-kur'a ile aşağıdaki plâna göre anlara senede 4 defa çekilecek kur'a ile aşağıdaki plâna göre ikramiye dağıtılacaktır.

4 A. 1.000 Liralık 4.000 L.	100 Adet 50 Liralık 5.000 L.
4 . 500 . 2.000 .	120 . 40 . 4.800 .
4 . 250 . 1.000 .	160 . 20 . 3.200 .
40 . 100 . 4.000 .	

DİKKAT: Hesaplarımdaki paralar bir sene içinde 50 liradan aşağı düşmüşlere ikramiye çıktığı takdirde % 20 fazla ile verilecektir.

Kur'alar senede 4 defa 11 mart 11 Haziran 11 Eylül ve 11 Birincikânun tarihlerinde çekilecektir.

D. Demir Yolları İşletme U. M. İlanları

Muhammed bedeli (18750) on sekiz bin yedi yüz elli lira olan 16 ton ambalaj çemberi 3/11/1942 salı günü saat 15.30 da kapalı zarf usulü ile Ankara da idare binasında toplanan Merkez 9 uncu komisyonca satın alınacaktır.

Bu işe girmek isteyenlerin 1406, 25 (Bin dört yüz altı lirası yirmibeş kuruş) liralık muvakkat teminat ile kanunun tayin ettiği vesikalari ve tekliflerini aynı gün saat 14.30 a kadar adı geçen komisyon resliğine vermeleri lazımdır.

Şartnameler parasız olarak Ankara da Malzeme daireşinden Haydarpa da Tesellüm ve sevk sefiğinden temin olunur. (529)

İhissarlar Umum Müdürlüğünden

- 1 — İdareimiz ihtiyacı için 7 ton karpit orijinal ambalajlı olarak satın alınacaktır.
- 2 — Pazarlık 23/10/1942 tarihine rastlayan cuma günü saat 10.40 da Kabataşta Levazım subesindeki alım komisyonunda yapılacaktır.
- 3 — İsteklilerin pazarlık için tayin edilen gün ve saatte % 15 güvenme papalarıla birlikte adı geçen komisyona gelmeleri ilân olunur. (541)

Sahibi: E. İ. Z. E. T. Nesriyat Direktörü: Cevdet Karabilgin
Basıldığı yer: «Son Telgraf» Matbaası

HASAN FİSTİK ÖZÜ YAĞI

Zaafı umumî verem ve kansızlıkta gıda suretile vücuda âfiyet veren yegâne kuvvet ve gıda kaynağıdır. Birinci ve ikinci veremleri kat'iyetle iyi eder. İştihayı tezyid eder. Balıkyağından ve bütün mukavvi ilaçlardan ve bütün gıdalar dan daha iyidir. Vitamin ve kalori itibarile en zengin bir yağdır. Bir kilo su on kilo halkıyağına muadildir. Bir kilo için mutlaka birkaç kilo istifade eder. Hasan Deposu ve Şubeleri.